Financira Evropska unija

EMN Evropska migracijska mreža

TRGOVINA Z LJUDMI – MEDNARODNA RAZSEŽNOST

EMN FLASH št. 2 – 2025

Ozadje

Poročilo predstavlja glavne ugotovitve študije Evropske migracijske mreže (EMN) o mednarodni razsežnosti politike Evropske unije (EU) za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej ter zaščito žrtev tega kaznivega dejanja. Trgovina z ljudmi je kompleksno in dinamično kaznivo dejanje, ki vključuje različne oblike izkoriščanja in pomeni kršitev človekovih pravic po mednarodnem pravu in Listini EU o temeljnih pravicah (člen 5(3)).

Trgovina z ljudmi je svetovni pojav, ki prizadene skoraj vse države sveta kot države izvora, tranzita ali ciljne države žrtev. Leta 2020 je bilo po svetu ugotovljenih 534 tokov trgovine z ljudmi; več kot 120 držav je poročalo o žrtvah iz več kot 140 različnih držav izvora.

Ključni trendi in ugotovitve

- **Trgovina z ljudmi je kompleksno in dinamično kaznivo dejanje, ki vključuje različne oblike izkoriščanja in pomeni kršitev človekovih pravic po mednarodnem pravu in Listini EU o temeljnih pravicah.**[1] Zajema novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb, vključno z izmenjavo ali prenosom nadzora nad njimi, z uporabo grožnje, sile ali drugih oblik prisile, ugrabitvijo, goljufijo, prevaro, zlorabo pooblastil ali ranljivosti oziroma dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo, zaradi izkoriščanja.

- **Statistični podatki kažejo, da se je v zadnjem desetletju v EU povečevalo število prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi, ki so državljani držav zunaj EU.** Mednarodna razsežnost trgovine z ljudmi je tako v zadnjih letih na ravni EU pridobila pomen. Kot posebna prednostna naloga je bila na primer vključena v strategijo EU za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2021–2025, sprejeto leta 2021. Od leta 2022 državljani držav zunaj EU predstavljajo večino registriranih žrtev trgovine z ljudmi v EU.

- **EU je imela pomembno vlogo pri podpiranju prizadevanj držav članic za obravnavanje trgovine z ljudmi, katere žrtve so državljani tretjih držav,** in sicer z zagotavljanjem sredstev ter podporo operativnim ukrepom, usklajevanju in izmenjavi informacij, tudi prek agencij EU in pobud, kot je Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala (EMPACT). **EU je tudi neposredno upravljala in/ali financirala programe razvojnega sodelovanja v tretjih državah,** pri čemer je uporabljala celovit pristop v skladu s strategijo EU za boj proti trgovini z ljudmi.

- **Države članice in opazovalke EMN so pri obravnavanju mednarodne razsežnosti trgovine z ljudmi kot prednostna opredelile številna tematska področja.** Glavna področja politik vključujejo preprečevanje kriminala, zaščito žrtev, sodelovanje organov kazenskega pregona in pregon storilcev. Kot ključna prednostna naloga so bili izpostavljeni izzivi pri prepoznavanju žrtev trgovine z ljudmi, ki so državljani tretjih držav. Večina držav je prednostno obravnavala določene tretje države, geografske regije in/ali državljanstva tretjih držav.

1 Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT, dostop 2. junija 2025.

- V večini držav se **mednarodna razsežnost trgovine z ljudmi obravnava v okviru nacionalnih politik oziroma akcijskih načrtov za boj proti trgovini z ljudmi in/ali drugih vladnih politik ali strategij.** Nobena država nima posebne politike, namenjene izključno temu vprašanju. V več državah mednarodna razsežnost trgovine z ljudmi na ravni politik ni posebej obravnavana, temveč je vključena v širše nacionalne politike ali v posebne ukrepe v tretjih državah. **V skoraj vseh državah članicah in opazovalkah EMN so nacionalne politike, ki obravnavajo mednarodno razsežnost trgovine z ljudmi, povezane z drugimi področji politik, zlasti z azilno in migracijsko politiko ter bojem proti organiziranemu kriminalu.**

- **Večina držav članic EMN je financirala ali izvajala ukrepe za obravnavanje trgovine z ljudmi v tretjih državah izvora in tranzita (potencialnih) žrtev.** Sodelovanje s tretjimi državami večinoma poteka na operativni ravni in priložnostno. Ciljne regije vključujejo Sahel, Afriški rog, severno Afriko, vzhodno Evropo in Zahodni Balkan. Poročani ukrepi so tematsko skoraj enakomerno porazdeljeni med stebre strategije EU za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2021–2025. Namenjeni so številnim skupinam, vključno z žrtvami (glavno ciljno skupino), akterji na terenu, lokalnimi skupnostmi in nacionalnimi organi tretjih držav, pogosto pa so se izvajali **v sodelovanju z mednarodnimi organizacijami** (predvsem Mednarodno organizacijo za migracije – IOM). Najpogostejši vir financiranja poročanih ukrepov so bila nacionalna sredstva držav članic EMN, včasih v kombinaciji s sredstvi EU ali nevladnih organizacij.

- **Večina držav članic in opazovalk EMN je tudi na svojem ozemlju izvajala različne ukrepe, posebej namenjene obravnavanju trgovine z ljudmi, katere žrtve so državljani tretjih držav.** Večina poročanih ukrepov se nanaša na prepoznavanje, zaščito, pomoč, podporo in opolnomočenje teh žrtev. **Večina ukrepov je namenjena državljanom tretjih držav na splošno** (npr. beguncem, prosilcem za azil, migrantom v tranzitu, sezonskim delavcem itd.), ne pa posameznim državljanstvom.

- **O izzivih pri obravnavanju mednarodne razsežnosti trgovine z ljudmi so države poročale na vseh prednostnih področjih strategije EU.** V tretjih državah so bili ključni izzivi pri preprečevanju trgovine z ljudmi povezani s kulturnimi razlikami, čezmejnim sodelovanjem in ozaveščanjem ranljivih skupin. Pri odzivu organov kazenskega pregona in pravosodja je bila večina izzivov povezana z razlikami v zakonodaji ali težavami pri sodelovanju in komunikaciji s pristojnimi organi. Pri prepoznavanju in zaščiti žrtev so kot ključne izzive izpostavili omejeno usposabljanje osebja za zaščito žrtev, nedelujoče mehanizme napotitve ali nizko stopnjo zaupanja žrtev v organe. V Evropi so države članice in opazovalke EMN poleg več navedenih izzivov poročale tudi o vse večji vlogi spletne razsežnosti trgovine z ljudmi.

- **Države so opredelile številne dobre prakse v vseh stebrih strategije EU.** Na mednarodni ravni je več držav članic in opazovalk EMN kot dobre prakse za preprečevanje trgovine z ljudmi izpostavilo kampanje ozaveščanja ter sodelovanje s tretjimi državami in organizacijami civilne družbe. Pozitivno so ocenile tudi napotitev policijskih uradnikov za zvezo v tretje države in podporo agencij EU pri odzivu pravosodja in organov kazenskega pregona. Med ključnimi dobrimi praksami pri prepoznavanju in podpori žrtvam v tretjih državah sta bila sodelovanje z nevladnimi organizacijami in krepitev zmogljivosti deležnikov. V državah članicah in opazovalkah EMN so dobre prakse med drugim vključevale mentorstvo in usposabljanje organov kazenskega pregona, ustanavljanje specializiranih enot kazenskega pregona ali sistemov pomoči, podpore in napotitve žrtev ter organizacijo dejavnosti za krepitev zmogljivosti ključnih deležnikov.

- **Države članice in opazovalke EMN so opredelile več izzivov oziroma posebnih vidikov, ki jih je treba okrepiti pri obravnavanju mednarodne razsežnosti trgovine z ljudmi.** Za boljšo podporo prepoznavanju in zaščiti žrtev so poudarile potrebo po okrepitvi finančnih preiskav, povezanih s trgovino z ljudmi, večji osredotočenosti na digitalni prostor in več sredstvih za obravnavanje trgovine z ljudmi z namenom izkoriščanja delovne sile. Druge so opozorile na potrebo po okrepitvi sodelovanja z nekaterimi tretjimi državami ali razvoju zmogljivosti pristojnih organov. Več držav trenutno pregleduje svoje politike: nekatere ocenjujejo možnosti za okrepitev mednarodnega sodelovanja, druge pa razmišljajo o novih ukrepih za boljše vključevanje žrtev, ki so državljani tretjih držav, in/ali za boljše prepoznavanje določenih skupin žrtev.

VEČ INFOR-MACIJ

- **O EMN:** https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/emn-studies_en
- **O poročilu:** https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn_en
- **EMN LinkedIn:** https://www.linkedin.com/company/european-migration-network
- **EMN X:** https://x.com/emnmigration
- **EMN YouTube:** https://www.youtube.com/@EMNMigration